

prof. UAM dr. hab. Anna Ewert

Wydział Anglistyki

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH DR LUISA JAVIERA PENTÓN HERRERY
PRZEDSTAWIONYCH W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE NADANIA STOPNIA DOKTORA
HABILITOWANEGO

1. Sylwetka Habilitanta

Luis Javier Pentón Herrera otrzymał stopień naukowy doktora (Doctor of Philosophy) w zakresie edukacji języków obcych, nadany przez Concordia University w Chicago, w roku 2018, na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Learning English as a third language: The language and literacy experiences of adolescent immigrant Ixil students in the United States*. Rozprawa została wyróżniona przez Association of Literacy Educators and Researchers (ALER) jako wybitna dysertacja doktorska w roku 2018. Tematyka rozprawy, dotycząca przyswajania języka angielskiego jako trzeciego przez imigrantów posługujących się językiem Ixil jako rodzimym, sytuuje ją w zakresie językoznawstwa stosowanego, w ramach dyscypliny językoznawstwo. W tym miejscu pozwolę sobie wyrazić żal z powodu tego, że do przedstawionej w języku polskim dokumentacji nie dołączono anglojęzycznego oryginału. Powoduje to konieczność zgadywania, co może kryć się za czasami niezbyt perfekcyjnym polskim tłumaczeniem.

W latach 2013-2021 Luis Javier Pentón Herrera był zatrudniony na różnych stanowiskach w uczelniach amerykańskich. Od roku 2022 pracuje w Polsce, najpierw na Uniwersytecie Warszawskim, następnie w Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie. Był promotorem 14 prac doktorskich oraz 5 prac magisterskich.

2. Ocena osiągnięcia wymienionego w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Jako osiągnięcie naukowe wymienione w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Habilitant wskazuje cykl powiązanych tematycznie artykułów zatytułowany *Tożsamość, emocje i dobrostan w nauczaniu i uczeniu się języków obcych. Społeczno-emocjonalne uczenie się jako nowy paradygmat badawczy*.

W skład cyklu wchodzi 12 artykułów opublikowanych w czasopismach. Są to zarówno czasopisma międzynarodowe z najwyższej półki, dobrze znane specjalistom z dziedziny, jak na przykład *TESOL Quarterly*, jak i lokalne czasopismo irańskie (*Applied Research on English Language*).

Tytuł osiągnięcia należy uznać za mylący, gdyż większość prac przedstawionych do oceny dotyczy uczenia się i nauczania języka angielskiego jako drugiego, a nie obcego. Za język obcy w lingwistyce stosowanej tradycyjnie uważa się język, który nie jest językiem powszechnie używanym w kraju, w którym przebywa uczący się. Terminy ESL/TESL są również używane w piśmiennictwie amerykańskim. Tytuł anglojęzycznej wersji autoreferatu (*Identity, emotions, and well-being in applied linguistics: Social-emotional learning as the new way forward*) nie odpowiada polskiej wersji tytułu, trudno tu więc mówić o błędzie w tłumaczeniu.

W autoreferacie Habilitant przedstawia ramy teoretyczne swojej orientacji naukowej, zaliczając emocje, tożsamość i dobrostan do czynników afektywnych w ramach podejścia ekologicznego, motywowanego pracami Bronfenbrennera. Jest zwolennikiem podejścia holistycznego w edukacji językowej, łączącego doświadczenia ucznia w klasie językowej z doświadczeniem w obrębie rodziny, społeczności i kultury, które traktuje jako odrębne systemy ekologiczne. Jest to jak najbardziej uzasadnione podejście w edukacji językowej migrantów i mniejszości językowych.

Przedstawiony do oceny cykl jest w rzeczywistości bardzo zróżnicowany pod względem tematyki, rodzaju oraz jakości zawartych w nim prac.

W autoreferacie Habilitant dzieli wchodzące w skład cyklu publikacje na dwa wątki tematyczne, zatytułowane odpowiednio: „Tożsamość, emocje i dobrostan” oraz „Społeczno-emocjonalne uczenie się”. Ogólnie rzecz biorąc, struktura autoreferatu nie ułatwia oceny poszczególnych prac wchodzących w skład przedstawionego cyklu, dlatego poniżej omawiam przedstawione prace w kolejności nieco innej niż zaproponowana w autoreferacie.

Do pierwszej części cyklu zaliczone zostało 6 prac badawczych, przedstawiających wyniki badań jakościowych, głównie studia przypadku. Dwie pierwsze prace (*An Ixil portrait...*, „*Me gustaría que habláramos también de mi cultura...*”) to studia przypadku dotyczące nastolatków mówiących językami majańskimi (maja), czyli rdzennymi językami Mezoameryki, jako pierwszymi oraz językiem hiszpańskim jako drugim, uczących się języka angielskiego jako trzeciego w szkołach amerykańskich. Pierwsza z tych prac portretuje ucznia, który ukończył tylko trzy klasy szkoły podstawowej przed przyjazdem do Stanów Zjednoczonych. Mimo braków w edukacji formalnej został zaklasyfikowany do klasy dziewiątej ze względu na wiek, jednak nie jest w stanie sprostać wymaganiom edukacyjnym ze względu na braki w dotychczasowym wykształceniu. Obie prace są bardzo ważne, gdyż poruszają mało rozpoznany w szkolnictwie amerykańskim problem uczniów posługujących się rdzennymi językami, dla których języka hiszpański jest językiem drugim, a którzy często są klasyfikowani jako hiszpańskojęzyczni. Kolejną pracą w tej części cyklu, zwieńczającą zainteresowanie Habilitanta uczniami z rdzennych grup etnicznych, jest praca współautorska pt. *Creating positive learning communities for diasporic indigenous students*.

Do tej części cyklu została również zaliczona praca pt. „*You sway on the waves like a boat in the ocean*”..., przedstawiająca studia przypadku czternaściorga studentów ukraińskich, którzy po wybuchu wojny zdecydowali się na kontynuowanie studiów w Polsce. Jest to chyba najsłabsza praca w tej części cyklu, przedstawiająca w sposób bardzo powierzchowny problemy adaptacyjne w Polsce studentów z instytutu, którym kieruje współautorka tej pracy. Większość tych studentów to studenci filologii obcych.

Do tej części cyklu należą również dwie prace dotyczące tożsamości nauczycieli języka angielskiego jako obcego. Pierwsza z tych prac (*Transnational TESOL practitioners' identity tensions: A collaborative autoethnography*) to niezwykle osobisty i ciekawy zapis autoetnograficzny doświadczeń trojga współautorów, którzy identyfikują przekraczanie granic jako wspólną cechę swoich doświadczeń zawodowych.

Druga z tych prac („*I don't like working hard to materialize another person's dreams*”...) dotyczy wysiłku emocjonalnego i dylematów tożsamościowych początkującej nauczycielki języka angielskiego w Iranie. Badanie przeprowadził doktorant, będący pierwszym autorem tej pracy. Habilitant jest ostatnim autorem.

Największe wątpliwości budzi konstrukcja drugiej części cyklu. Ponieważ ta część została zatytułowana „Społeczno-emocjonalne uczenie się”, za reprezentatywny należy uznać artykuł zatytułowany *Social-emotional learning in ESOL with ninth-grade newcomers*. W pierwszym zdaniu artykułu Habilitant definiuje społeczno-emocjonalne uczenie się jako zarówno podejście dydaktyczne, jak i wzmocnienie umiejętności afektywnych uczniów. Celem badania przedstawionego w artykule było zbadanie wpływu społeczno-emocjonalnego uczenia się, definiowanego jako podejście dydaktyczne, na dobrostan uczniów. Najistotniejsze jest jednak to, że definiując społeczno-emocjonalne uczenie się, Habilitant powołuje się na swoje wcześniejsze prace. Rodzi się więc pytanie, dlaczego, skoro to takie ważne, żadna z tych prac, powstałych już po doktoracie (Pentón Herrera 2020, Pentón Herrera i Martínez-Alba 2021), nie została umieszczona w przedstawionym do oceny cyklu zamiast prac, które bez żalu można by pominąć.

Najciekawszą pracą w tej części cyklu jest niewątpliwie praca *How to behave and why...*, przedstawiająca wyniki badania w działaniu przeprowadzonego w klasie składającej się z pięciorga uczniów – imigrantów z Ameryki Łacińskiej.

Kolejną ciekawą i potencjalnie ważną pracą jest praca współautorska pt. *Providing social-emotional and academic support to SLIFE...*, przedstawiająca wskazówki do pracy z uczniami z doświadczeniem migracji, którzy posiadają niewielkie wykształcenie formalne lub przerwy w edukacji.

Pozostałe artykuły w tej części cyklu (*Restorative and community-building practices as social justice for English learners; Strength in storytelling: Peacebuilding via wordless books; Nature journaling in English language teaching: An introduction for practitioners*) zawierają wskazówki dla nauczycieli, propozycje aktywności na lekcjach języka angielskiego oraz konspekty lekcji. Materiały dydaktyczne tego rodzaju nie są zazwyczaj w Polsce zaliczane do dorobku naukowego.

Po omówieniu prac wchodzących w skład przedstawionego cyklu, Habilitant zawarł w autoreferacie część zatytułowaną „Znaczenie uzyskanych wyników badań” (w angielskiej wersji „Significance”). Dopiero ta część daje całościowy wgląd w zamysł całego cyklu i przedstawia dokonania Habilitanta w sposób całościowy i przejrzysty. Niestety, to całościowe przedstawienie nie do końca się udaje, ponieważ w tej części autoreferatu Habilitant cytuje również prace, które w skład cyklu nie weszły, a mogłyby potencjalnie być jego wartościowym uzupełnieniem.

Reasumując, przedstawiony cykl zawiera zarówno prace ważne, o wysokim poziomie akademickim, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny, jak i prace mniej istotne, które bez szkody dla całości można było pominąć. Za najcenniejszą część cyklu uważam prace dotyczące edukacji migrantów w szkołach amerykańskich.

3. Pozostałe osiągnięcia naukowe oraz aktywność naukowa

Habilitant definiuje obszary swoich zainteresowań badawczych jako:

- wspieranie procesów nauki języków w społecznościach migracyjnych,
- badania autoetnograficzne w edukacji językowej,
- problematyka języka, rasy i równości.

O ile każde z tych zainteresowań jest w jakimś stopniu reprezentowane w przedstawionym do oceny cyklu publikacji, aktywność naukowa i zawodowa Habilitanta nie ogranicza się do przedstawionych w cyklu prac i szczegółowych tematów badań. Poza publikacjami uwzględnionymi w cyklu, Habilitant opublikował po doktoracie 2 monografie autorskie, współredagował 9 monografii, opublikował 22 rozdziały w monografiach oraz 20 artykułów w czasopismach naukowych. Jest członkiem rad redakcyjnych czasopism. Gościnnie redagował również numery specjalne czasopism.

Habilitant realizował swoją aktywność naukową w ramach zatrudnienia na różnych uniwersytetach amerykańskich przed i po doktoracie. Współpracował w ramach projektów z zespołami badawczymi i naukowcami z szeregu uniwersytetów m.in. w USA, Kanadzie, Polsce. Zrealizował dwa granty Fundacji Kościuszkowskiej we współpracy z naukowcami z Ukrainy.

Dr Pentón Herrera był związany z TESOL International Association oraz TESOL Maryland, aktywnie uczestnicząc w pracach tych towarzystw. Organizował konferencję Maryland TESOL. Jest również współautorem materiałów do kształcenia nauczycieli języka angielskiego jako drugiego *Maryland TESOL handbook for educators of English learners*.

Współpracował z Uniwersytetem Bukaresztańskim w ramach *Fulbright Specialist Program*, co zaowocowało stworzeniem materiałów dla nauczycieli pracujących z uchodźcami ukraińskimi.

Habilitant współpracuje również z licznymi instytucjami jako specjalista ds. języka angielskiego i edukacji dwujęzycznej. Z najważniejszych należy wymienić US Department of State, National Defense University, Chicago Public Schools, New York City Department of Education.

Przedstawiony wybór dokonań zawodowych Habilitanta, jego aktywność publikacyjna i współpraca z licznymi instytucjami oznaczają, że wykazuje się on istotną aktywnością naukową w rozumieniu ustawy.

3. Konkluzja

W konkluzji stwierdzam, że przedstawione przez dr. Luisa Javiera Pentón Herrere osiągnięcie naukowe **stanowi znaczny wkład** w rozwój dyscypliny językoznawstwo w rozumieniu ustawy. Oznacza to, że dr Luis Javier Pentón Herrera spełnia wymagania określone w art. 219 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Anna Gierk

Poznań, 22.06.2025